

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Foi'a, candu concedu ajutóriile. — Pretiulu pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasovu 18|6 Augustu 1867.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. cores. — Pentru serie 6 cr. Taes'a timbr. a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA
Transilvania.

Maiestatea Vôstra cesareo-regésca
Apostolica!

Prea umilitu subsrisulu comitetu municipalu representativu alu acestui districtu conchiamatu pe 5 Augustu alu anului curent spre a reintra in esercitiulu drepturilor sale constitutiunale se simte ferioitu a'si implini mai inainte de tóte un'a din cele mai sacre datorintie catra august'a persóna a Maiestatii Vôstre, a'si descoperi adica bucuria sa pentru consumarea actualui incoronarii cu atatu mai virtosu, cu catu acestu corpua municipalu representativu este totuodata nutritu de sperantia viia, cumea in urmarea acelui actu garantatoru de etern'a legaminte a tierii catra Maiestatea Vôstra si catra august'a casa domnitóre, cum si de drepturile constitutiunale cuvenite popóraloru monarchiei fara nici o diferintia de clase, nationalitatii si confesiuni, locuitorilor marei Principatu alu Transilvaniei, prin ormare si celor din acestu districtu, inca li se va da prea dorita ocasiune de a'si depune in adunarea legala a tierii juramentulu loru omagialu intru intielesulu sanctiunii pragmaticce si alu celorulalte legi fundamentale, care lega pe acésta tiéra catra Maiestatea Vôstra intocma precum lega pe fiacare dintre noi inca si innascut'a fidelitate si amóre candida nefaciaria.

Maiestate cesareo-regésca!

Preaplecatu subsrisulu comitetu municipalu ar' fi unu interpretu falsu alu simtiemantului locuitorilor, pe carii ii reprezinta, déca elu la acésta ocasiune nu ar' cutéza a supune la cunoisciint'a preanalta a Maiestatii Vôstre inca si acea durere ce s'a simtitu dupa ascultarea preanaltilui rescriptu regescu din 20 Iuniu alu an. curent, prin care se prochiamava desfintarea legilor dietale sanctionate de Maiestatea Vôstra in anii 1863 et 1864, era intre acele mai virtosu cele garantatore de esistintia nationalitatii romanesci ca natiune politica regnocolaria, cum si a limbei romanesci ca recepta spre a se intrebuintie in afacerile publice ale acestui mare Principatu.

Acestu comitetu nu vede necesitatea desfintarii acelor legi, precum nu cunóisce nici ratuniile mai 'nalte de statu, care au pututu in dupla pe consiliarii corónei a propune desfintarea.

De alta parte atatu comitetulu catu si locuitorii acestui districtu sunt si petrecu in acea sperantia si creditia mai tare decata bronzulu, ca Maiestatea Vôstra condusa de sublimile virtuti cu care straluciti si anume de cereșculu simtiu alu dreptatii, veti afla de siguru midocalu, prin carele atatu marele Principatu alu Transilvaniei preste totu, catu si in acelasi natiunea romanésca se va reasiedia in drepturile sale, cum si ca timpulu nu este asié departe, intru carele consiliarii corónei voru recunóisce absoluta necesitatea a restaurarei constituutiunii transilvane intru intielesulu preanaltei diplome din 20 Octobre 1860, cum si alu redeschiderii dietei sale cu delaturarea prerogativelor feudalistice, de care au suferit aésta tiéra inca si in diet'a dela Clusiu din an. 1865.

Atatu istoria patriei, catu si esperintia generatiunilor vietuitórie ne invetiara pe toti, cumea mai alese in timpuri estraordinarie popóre si tierile de sub preanaltilu sceptru alu Maiestatei Vôstre au trebuitu se aduca saorificia mari pen'ru tronu si intregitatea monarchiei.

Poporimea acestui districtu inca n'a lipsit nici odinióra a grabi se stea in lini'a prima in tre aparatori tronului si ai monarchiei; proba

invederata la acésta ne este atatu istoria fostelor trupe ostasiesci granitiare, catu si a mai multoru sute de familii romanesci nobilitate in acestu districtu pentru meritele loru castigate in servitiulu patriei si alu augustei ease domnitóre. Inse totu esperintia de tóte dilele ne invétia, cumea precum intregulu mare Principatu, asié si acestu districtu este forte remas in tóte reformele recerute absolutu si realisabile numai pe calea unei legislatiui speciale provinionale, pe care nici unu corpua legislativu din lume nu le va puté infinita nici edinióra, din cauza ca nenumeratele abnormitati ale acestei tieri sunt unice in felulu loru, precum despre acésta mai curendu seu mai tardi se voru convinge si consiliarii corónei Maiestatei Vôstre.

Nutriti de simtiulu nostru pururea lealu si tari in stramosesc'a nostra creditia, sperandu ca omagialele nostre descoperiri voru fi primite ca totudeauna cu indulgentia si gratia regésca si parintésca, suntemu si remanemu

Ai Maiestatii Vôstre cesareo-regesci si apostolice!

Pururea creditiosi si supusi comitetulu municipalu districtualu, adunatu in' siedintia la Fagarasius in 7 Augustu 1867.

(Urmeza subscriptiunile.)

Romanii sunt de vina la tóte releté.

Din comitatulu Turdei scrie „Magyar Polgár“ Nr. 41 cu privire la alegerile de regatorilor municipali doua lucuri bunicile. Alegatorii au statu in soldulu intereselor familiare, s'a pus la beute pe contulu cusrilor, cumnatilor si eltoru rudenii, adica mai pe romanesci, nepotismulu si betia precumpani la alegeri. Acésta e un'a la mana. A dou'a este, ca ungurii cati sunt ómeni si provisoriului s'a aliatu (?) ou membrii romani si comitetului si au facutu o partita tare cu ei, din care causa mai multe alegeri au esit u reu. (Pentru cine reu?)

De s'a amestecatu séu nu, membrii romani din comitatulu Turdei la alegeri, nu putem si in acestea momente, ceea ce scim nou este altu ceva, éca ce.

Intre anii 1842 si 1846 „Erdélyi Hiradó“ si „Siebenb. Wochensblatt“ ne mai putendu suferi multimea de abusuri, brutalitati si hotii ale catorva amplioati municipali incepusera a'i da pe facia si a'i pîsca din timpu in timpu. Atunci cancelari'a transilvana luu cateva mesuri aspre, nu in contra amplioatiilor stricati si ticalosi, ci in contra diarialor din Transilvania, pen-trucă, precum se dicea, se fia aparata auctoritatea publica. Intr'aceea ce se vedi? Vreo doi corespondenti se scola si dechiara in „Wochenblatt“ asié: Déca amplioati sunt corruptibili, la acésta sunt numai romanii de vina, din cauza ca ei le duc galbini, cereale, casiu, paseri de casa, óua, fenu, ovesu, lemne de foc etc., deci romanii se fia pedepsiti, era nu altii.

In an. 1849 sfanduse in Sibiu o multime mare de lucruri aduse pe mai multe cara dela Aiudu si Elisabetopole, cetatiunii trasi la respundere prin generalulu Bem disera: Asié este, amu transportatela dela Aiudu si Elisabetopole cate lucruri numai amu pututu si le amu asiediatu aici pe la noi, nu din alta cauza, nu ca dora le-amu si rapitu seu furatu noi, decatul numai de frica ca se nu le fure romanii.

Totu in an. 1849 lun'a Septembre generalulu rusescu Pavloff ne spunea intr'o societate adunata la br. Mustétia din Sadagura, ca fiindu elu in garnisóna la Clusiu boierii si boieróicele de acolo l'au ascurtat, cumea tóte satele romanesci cate s'a vediut arse pe campia si

pana susu la Nasendu le-au arsu totu romanii. Toti cati eramú acolo, n'au fostu in stare se scótemu acea mintiuna grósa din capatien'a dlui Pavloff.

In 1852 pre candu cea mai infricosiata conspiratiune generala ungaro-italiana isi propuse intre altele a omori pre toti functionarii nemti, romanii transilvani era acusat la curte forte greu ca rebeli perfidi. Caus'a fu, ca nici unul dintre ei n'au voit a se amesteca in acelu complotu ferosu.

Acestea si alte cause asemenea acestora, pe care le va pastra istoria, induplucara pe unii din noi a fi de opiniune, ca pentru asta una data oriunde romanii se afla pe la comitet in minoritate maiestrata, candu de alta parte populul este in majoritate de parte cumanitóre, se lasa pe contrarii politici in voi'a loru, ca se aléga oricum voru vrea si se'si sparga capetele dupa placu, se respunda ei de tóte.

— „Unio“ diariu nou ce ese la Clusiu in locul repausatului „Korunk“, iuse sub alta redactiune, cu ocaziunea descrierii alegerilor in template la M. Osiorheiu marturise ca din parte'si cu multa durere, cumea voru mai trece furtune multe preste acésta patria pana se a-junga cetatiunii la matoritate politica, carea este prim'a conditiune a libertatii constiunale. In acelu orasius cu ocaziunea alegerilor constatatiunii secui se desbinera indata dela inceputu in doua partite confesiunale, un'a catolica, alt'a protestanta intocma ca in timpii celei mai scarnave bigoterii religiose, silinduse fiacare a'si nainta pe candidatiu sei fara a ceara la calificatiune. In siedintia din 5 Aug. se intempla unu scandalu din cele mai urite. Unu membru alu adunarii se apucă in presentia comisiului gubernialu Kabos de primariulu cetatii Ios. Fekete si vomi asupra'i sudalmi atatu de gretiose, in catu mai multi membrii ai adunarii se vediura siliti a parasi sal'a, era intre cei cariai remas se escă a larma de cele cunoscute in patria nostra. Adica in M. Osiorheiu a mersu totu ca in Trei-scaune si ca pe aerea.

„Presse“ din 6 Iuliu a. c. ocupanduse pote a mii'a óra cu afacerile unguresci, intr'unu articulat forte seriosu le asemana cu ale Chine-zilor. Totu acolo se dice, cumea proiectul despre nationalitat este = Nula, ca celealte natiuni sunt in adeveru numai tolerate, cum si ca aceleia mai potu astepta vreo patru-deci de ani pana se se vedia indreptatite in Ungaria.

Pre candu scriemu noi acestea, totu „M. Polgár“ Nr. 41 aduce unu articolu de fondu titulat: „Nodulu gordianu din tim-pul nostru“, adica cestiunea nationalitatilor, subscr. Kathonai Gábor din Sovata de diosu. Dupa dn. Kathonai pana la 1848 in monarchia austriaca eosistase numai o cestiune nationalala, adica — cea maghiara; de atunci incóce au fostu create cu maiestria alte si alte cestiuni nationale, numai pentru ca regimulu se pote ingropa cu aceleia cestiunea nationalitatii maghiare. Dupa dn. Kathonay tóte celealte natiuni sunt subjugate de natiunea maghiara, prin urmare in teritoriulu corónei unguresci pana la 1848 a si eosistat numai natiunea maghiara oá natiune politica; numai acésta funda statulu, ilu conserva si ilu apară in contra turcilor; totu natiunea maghiara infinita si monarchia austriaca si o conservă, az Osztrák birodalomnak lételt adott és fenn tartotta, a primiu pe cei alți străini in patria sa, le a datu locuintia, pamantul, patria si — si libertate. Dupa tóte acestea espeptoratiuni atatu de modeste ca de o fetitia fetioara dn. Kathonay asta, ca cestiunea nationalitatilor se

póte deslega numai prin restaurarea palatinatului, cam asié, ca acelea se fia puse sub protecție si date in gratia inaltimii sale.

A propos de acestu proiectu genialu ne vine a insema totu dupa „Presse“ din 6 Iuliu astesta: „Es fehlt (den Magyaren) der grosse politische Blick und die diplomatische Gewandtheit gegenüber der übrigen Nationalitäten des Landes.“

Cantati bine la staturile nordamericane, la Elveția si Belgie de o parte, la luptele din Polonia si Schleswig Holstein de altă si invetiatii odata ceva. —

sivo, la 1847 in Blasiu. Ve pare reu de tōte acestea? —

De altintre acesi Nr. alu „Reformă“ este de susu pana diosu plin cu cele mai scarne hale si injuraturi vomite si asupra mitropolitului dela Iasi, cum si asupra toturor episcopilor, denumiti in dilele lui Alecsandru Ioanu Cusa. Acesta inse e tréb'a preas. loru.

In interesul adeverului reflectam, ca pre candu a exista Nr. 26 din „Reformă“, redactorul aceleia dn. I. G. Valentiuén si afăsi elu in o calatoria pe la Valea, de unde trecu la Moldovă, era la redactiune ar remasu dn. P. Theodorescu că gerantu, Carolu Isler (némtiu?) că secretariu si nisoe baieti sciti dvóstra, de aceia, carii dau lumii lectiuni. B.

Espreziuni caracteristice.

„Reformă“ din Bucuresci Nr. 26 din 30 Iuliu vechiu pe facia din urma serie: „Telegraful român din 23 Iuliu aduce la cunoștința publică, cumca Mitropolitul Nifon al României si cu Mitropolitul Papistasiu Catolic din Blaj au petrecut la Valea estimp.“

Precum alte sute si mii de persoane atatu mirenesco catu si bisericesci petrecu var'a pe la apele minerale, asié si mitropolitul romanesco greco-catolic Alecsandru Sterea Siulotia dela 1861 incocce vine mai in toti anii regulata la Valea. Totu acolo merge de cativa ani si par. Nifonu mitropolitul Ungrovlachiei si esarcchulu plaiurilor. Uncori se intempla ca la aceleasi ape mai petrecu si alti capi bisericesci ale altor confesiuni. Estimpu trecu pe acolo si episcopul reformatus. Cativa monachi grecesci si romanesci, cativa preoti catolici, unu parochu evangeliu protestantu si doi dervisi mohamedani se afăsi estimpu dintr'odata la Valea, fara că se se musee unii pe altii. Din spiritul in care se publică susu citat'a scire in „Reformă“ săptămăna ca mitropolitul Nifon i se imputa de o crima, pentru a merge la Valea că se petreca(?) cu mitropolitul Alecsandru. Nu cumva ve temeti ca mitropolitul Ungrovlachiei va cadea pe la an. 1867 in istoria de a trece la unire amagita de mitropolitul Albei Iuliei?

Mitropolitu papistasiu? Ce e dreptu, ca in limbagiu mojicoescu romano-catolicii se numesco si la noi papistasi, greco-resaritenii ortodoxi sunt porecliti de schismati, greco-catolicii de uniati, reformatii elvetiani sunt bajocuriti de calvinieri etici, protestantii evangelici de luterani etici, unitarianii de tagadusi; inse oricandu se audu la noi asemenea poreclituri, se presupune de siguru, ca celu care le pronuncia séu este unu ignorantu si mojicu, séu unu omu neasemenat mai periculosu, care adica pôrta ura inflaorata asupra toturor carii nu se inchina lui Ddieu totu la unu altariu cu elu.

Si ce reu vau facutu vouna mitropolitul Alecsandru pentrucă se va bateti jocu de elu?

Si adica ce felu de matahala este Blasiu acela, cu care voiti voi a sparié pe copii?

Afati odata, ca de nu se infintă la Blasiu prin o alugarii „uniati“ (greco-catolici) inainte cu 115 ani scăde natiunale romanesco, de nu se restaură tipografi'a de acolo si nu se tiparia multime de carti romanesco tocmai pre candu tierile romanesco se afau pe calea desnatiunalisarii, voi astadi ati fi séu greci séu muscali, éra noi séu maghiari séu nemti. Blasiu a datu mai multi egumeni Moldovei si unu mitropolit in Besarabi'a. Blasiu ne a data istoria natiunala. Blasiu a datu gramatico si dictoria. Din Blasiu si numai din Blasiu au esit scriptorii romani nemuritori Samuil Micoul, Ge. Sincu, Petru Maior, Sam. Vulcanu, Ioanu Bobu, Vaida s. a. In Blasiu au invetiatu si de acolo au suptu simtiamentele natiunale o multime mare de romani, intre carii numeramu pe repaus. J. Molnaru, Ramontiai si Vas. Popu, poetul Fabianu (trecutu la Moldovă), Sim. Barnutiu, Io. Maiorescu, A. Pumnulu, A. Mursianu. In Blasiu au invetiatu inoependu dela Florianu Aronu (1820—25) unu mare numar de profesori pe carii ii aveti voi acolo inca si pana astadi. Blasiu si-a implinitu cea mai maretia misiune cu care fusese insarcinat dela provedintia, elu a facutu natiunii romanesco cateva milioane de proseliti natiunali. Blasiu acelu Blasiutiu mitutelu a datu si cel mai mare contingut la numerulu martirilor natiunali, inse si o multime de functionari statului. Omeni din Blasiu au infintat si publicitatea politica si natiunala la 1838 in Bra-

tier'a, pentru cultur'a poporului, spre scopul acesta se va si tiené acum in 25 Augustu, in prediu'a adunarei generale a „asociatiunei pentru cultur'a poporului romanu“, o conferinta preliminaria. —

Problem'a institutiunei poporului in toti ramii de cultura, cari le servescu spre imbunătarea statoru spirituale si materiale, s'a facutu unu punctu de onore si de ingrijire neadormita, la poporele, care voiescu se aiba si vietia politica. Hei, cu catu inordarile de a resolva aceasta problema voru fi mai mari si mai estinse, cu atat' si prosperarea acelui popor va da pesto mai pucine pedice in orce directiuni de inaltiere. —

In comitatulu Dobacei s'a tienutu alegerile in 6 si 7 in Gherla. Resultatulu alegerilor, dupre cum vedem in un'a conselemnă, nu póte se fia multiamitoriu, fiindca abia se afă Michailu Bohatielu vicecomite si intre judii procesualii Petru Anoa si Teodora Lupu, era intre judii sedriali numai Alecsandru Neemesiu, subfisicalu Augustu Munteanu, subnotariu Teodoru Manu, si archivaria George Ciorba.

Déca au facutu fratii nostri din Doboc'a vreo propunere documentatiora de consciintia de sene si de dreptulu seu, inca nu afiamu, fiindca ómenii de acolo se pare ca s'a pre retrase dela frunta terenului luptei natiunale, care i inaltia in an. 1661—3, despre ceea ce amu asteptat contrariulu; fiindca déca nu vomu sustiné toti intr'ana resufletu lupt'a constitutiunala, că din impreuna intiegere, cei lasatori voru purta o parte din vin'a, oa nu vomu puté reesi mai bine si mai curendu cu resultatul, ce ni lu promite semnul de vietia si de consciintia nationala. —

Din Solnoculu de midilociu vomu publica in scurtu decurgeea alegerii de deputati, in cerculu Jibou, care se destinge forte in sertia si anarchia tractare cu legile. —

In Turda se redica o fabrica de pei cu actii, decate două si o suta fl. Spiritulu de asociare incepe a produce rezultate, carele dela privati niciodata nu s'aru puté asteptat. —

Anticitati de a groape. Cu ocazia sapatalui la drumulu de feru intre Belgradu si Vintia inf. s'a afăsi mai multe monete de aur si argintu si unu altariu de o frumusitate minunata sapatu in marmura alba cu Bachus de o parte si Ceres de alt'a, semne, ca cultur'a vinetelor si a agriculturii strabunilor romanii era in floră. Se mai afă unu fotoliu ca unu tronu din marmura alba cararica, in elu o figura barbatésca stanta, care inse este ciungita, se mai afara si tabule cu inscriptiuni si pive.

Pentru museele romane se se intereseze cei de pre locurile aceleia, facandu o reunione mai multi insi, si impartasindu séu castigandu asemenea anticitati spre a se conserva aici in tiéra si inca pre catu se póte la stranepotii marilor strabunilor.

Formularul de juramentu a oficiilor din comitatulu Cucialui dupa „Magyar Poigărare cuprinzătoriu“:

Jurul pre viu la Domnedieu, ca voi fi credintiosu in tota vietia mea pré inaltului Domnitoriu, regelui incoronatui Franciscu Iosifa I. imperatu si rege apostolicu, si constitutiunei patriei; de ordinatiunile regimelui legale voi asculta, dreptatea o voi fi midiloci la veruine cu punctualitate si fara partialitate, oficiul meu lu voi continua cu posibila acuratetia si voi pastră secretele oficiului. Asié se mi ajute Domnedieu!“

Nu scimu, déca secretele oficiului se potu uni cu responsabilitatea ce o au oficiului facia cu municipiale. Apoi in regiunea morală secretele nu au nici unu locu. Administrati'a dreptatii si secretulu nu se suferu, nici ca incapătina lenga oalta. In secolulu acesta si intr'o epoca constitutiunala cuventul secreta ar trebui stersu din dictionariu oficiilor, relegandu-se numai in resortulu politienescu, ca unde se nutrescu secretele, acolo se inmormantă in crederea. —

Fagarasul 14 Aug. n. Vedi ca Dv. inca n'ati publicat numele nou alesilor dñni functionari municipali dela noi. Me rogu că se publicati aleturat'a lista cu atatu mai virtosu, ca precum audiu se afara unii voitori de bine, cautori de nodu in papura, carii latira o faima, că si cum „unitii aru si midilociu respingerea mai multoru tineri neuniti dela candidare si elegere.“ Din lista se vede curato, cumca s'a alesu 10 greco-resariteni, 8 greco-

catalici, 1 romano-catolic si 1 reformatu elvetianu, in suma 20 insi. Alegerea altorui doi insi dela judecători'a ortodoxa remase oamă amară, din cauzele care se potu citi in protocolulu siedintii din 7 Aug.

Se putea intembla se se slăgea si mai multi greco-orientali, inse din cerculu Branului trei insi au repasit de buna voia dela candidatura. Se putea erasi că se fia alesi greco-uniti mai multi, deea aru fi concursu si din ei; inse dintre acestia tocma cadiura cativa. In adunarea municipala din Fagaras si nimeni n'a posibilitate se curga alegerea dupa confesiuni, ci s'au bucurat fiacare din sufletu vediendu, ca asta data vorbim mai multi individi capaci, din carii se putem alege. Altadata pote fi ca va esi din alta confesiune cu vreunul doi mai multi; credem inse ca romanii pentru atata nici odata nu'si vor sparge capetele, ci se vor bucura ca au mai ajuns si ei odata că se aiba functionari si din sangele lor. Eca si list'a:

Vicecapitanu la admin. politica Codru, gr. orient. Notariu primariu Danila Gramoiu, gr. cat. Vicenotariu Ioanu Gram'a, gr. or. Archivariu Tom'a Cipu, gr. or. Judeoi cercualii seu pretori: Ioanu Ratiu, gr. cat., Strembu, gr. cat., Ioanu Penciu, gr. or., Gridanulu, gr. or., Ioanu Florea, gr. cat., Ioanu Gusieila Negrea, gr. cat. Vicecapit. jud. Georgiu Laslo, gr. cat., Barabás, rom. cat. Asesoriu: Pusoariu, gr. or., Jacob, ev. ref., Ioanu Alutanu, gr. cat., Stoică, gr. or., Fagarasianu, gr. or. Fiscalu: Sustai, gr. or. Vicefiscoal: Radu, gr. cat. Archivariu: Onitiu, gr. or. —

Δ

Dicsö St. Martinu 31 Iuliu 1867.

Onorata Redactiune!

Spre suplinirea celor publicate in Nr. 52 alu Gazetei despre restauratiunea comitatului Cetății-de-balta dorescu a observa urmatorele:

Cu resultatul alegerilor, care au tienutu 5 dile intregi intre lupte necurmante romanii nu potu fi si nu sunt multumiti, ca ci de si au intrata in posturile cardinale doi romani, dar' intre 8 solgabirai numai unu romanu s'au alesu, era la tribunalu intre 9 asesori se afis numai doi romani si unu vicefiscalu.

Causa rezultatului nefavoratoriu au fostu liste de candidature compuse de comitele supremu astfelui, catu nu s'au pututu alege mai multi, de si partita democratica maghiara s'a luptat pentru principiu egalei indreptatiri mai tare că romanii. Dintre romanii candidati au remasu asta fostu jude primariu Ioanu Csergedi si Teodoru Láday, celu de antau, pentru ca nu au pututu dobindi anima romanului, era alu doilea se scula in adunare si combatu pe unu romanu, care pretindea legalitate, pentru care se scarbi si respectabil'a partita democratica maghiara si ii denegă voturile, romanii inse ei ertara si acestu pecatu de usurintă si ei dedera voturile sale — dar' acestea facuta o majoritate neinsemnata.

D. jude primariu Iosif St. Siulutiu spre cea mai mare dorere a romanilor se declară in siedintia nationala tienuta inainte de alegere, ca densulu pentru crescerea pruncilor doresce a merge la unu oras si asié nu e in stare a mai primi vreun postu in acestu comitat. —

(s.)

Turd'a 5 Aug. 1867 st. n.

Onorate Domnule Redactoru!

Binevoiesce a primi in colonele Gazetei, decurgerea restauratiunei oficiolatului din prefectur'a Turdei, care se fece aici in 1-a si 2-a Aug. a. c. dupa faimosulu sistemul constitutiunalu provisoriu dictat de inaltulu ministeriu pestenu.

Fiindu menita si publicata diu'a restaurarei pre 1-a a curentei, intelligent'a romana din aceasta prefectura in prediu'a inceperei, — tienu una conferinta cam din 50 insi, spre a se consulta in privint'a agendelor sale cu acesta ocazie; — prim'a decisiune a conferintei acestia, cu pluralitate de voturi, fu: că inca una data dandu credientu frumoseloru cuvente de loialitate ale maghiarilor se luamu parte activa la restauratiune dimpreuna cu ei, ca pasivitatea absoluta nu ni va folosi alta, decatua ca maghiarii acesta retragere a nostra nebagandu-o in séma, nu voru alege nici unu romanu de oficialu, din cauza: că noi astfelui ne aratam straini catra ei, spre a incheia una pace pre basea egalei indreptatiri, la care ei ne provoca pre noi cu atata fanfarona in facia lumiei civi-

lise. Apoi in alegerile facute pana acum pre la alte prefecture precum a Cuculiului, Solnocului si Clusiu nepotanduse, pasivu romanii, ni se va obiecta de maghiari: că numai noi romanii din prefectur'a Turdei voim a ne osobi ou lucrarile noastre de celialalti romani din tiéra. — Dar' apoi ce se vedi in decurgerea alegerilor: lealitatea maghiarilor cu atata fanfarona proclamata se prefacu in realitatea dictierului comunu: promisiunea inteleptului, bucuria nebulului.

Totu in aceasta conferinta se decretă si accea: că de si vomu luna parte activa la alegeri, totusi romanii se nu dă votu la maghiaru, séu romanu renegatu, pentru nici maghiarii nu dau la romanu adeveratu, ci numai la maghiaru séu maghiarou si acesta se o face romanii singuru din acel punctu de vedere, că ungurii se nu 'si lia de aici pretestu de a face relatiune falsa la ministeriulu pestenu, ca romanii inca se invioiescu cu constitutiunea dualistica moderna a imperiului. — Inse totusi sub alegeri unii membri romani, optimisti sub spemea: ca dör' ungurii inca voru respecta inca pre unii inteliginti adeveratu romani, că se i aléga de oficioali, dandu'si votulu la oaste unu maghiaru, au datu cu nasulu de adeveritatea dictierului ungurescu: az igéret szép szó, ha megadóják akor jó. (Premisiunea e frumosă vorba, déca o implinește atunci e bine.)

In prim'a a curentei s. n. la 9 ore matutine adunanduse membrii comitetului intru una sala mare, tare simpla ce e de indereptu in curia casei orasului, (ca prefectur'a Turdei nu are localitatile propriu pentru oficiolat si adunarile sale generali) mai anteiu supremulu prefect depuse juramentulu a caroi formula in scriusa manu nu o am, dar' cuprinsulu i e: credint'a catra imperiului, regele Ungariei si constitutiunea maghiara. (Tramite-nio.)

Se citira apoi ambele rescripte regesci din 20 Iuniu a. c. unulu disolvatoriu de diet'a Clusiana din 1865, celalaltu disolvatoriu si asta de valoare punatoriu a tutu'loru concluzelor dielei sibiene din 1863/4. — La citirea ambelor acestor rescripte, dar' mai alesu la alu celui de alu doile, socoteai ca maghiarii au prinsu pre Ddieu de pitioru, cu atata estasu strigau: se traiésca, inse romanii raniti prin ele chiaru in profundulu animei sale prin una cuventare forte potrivita si ingeniosa, rostita de P. O. D. canonie Elia Vlassa, nu potura a nu'si manifesta amaratiunea sufletesca pentru stergerea prin unu rescriptu regesci a articului I si II ai dietei sibiene din 1863/4 sunatori despre egal'a indreptatire politica nationala a romanilor din Ardélu si pentru relegarea la diet'a pestana a diferintei despre dreptulu publicu alu Ardélu si alu uniunie lui cu Ungaria, de aoeea intru una scriose mai in diosu publicanda, au propusu comitetului prefectoral: că acesta se 'si esprime parerea de reu, ca regimulu de acum a staruitu a se sterge art. I si II din 1863/4 singurolu radimul positivu alu indreptatirei egali politico-nationali a romanilor a devenit in sensulu celu adeveratu alu cuventului si singurulu fruptu alu nedespărtei si neclatitei sale credintie catra tronulu Austriei si fericirea patriei, — rogandulu pre acelasi inaltu regimul actualu, ca decisiunile dietei sibiene din 1863/4 sanctiunate de Maiestate cu privire la romanii, se se repuna in activitatea sa; si deciderea causei uniunie si a dreptului publicu alu Ardélu si se incredintie unei diete transilvane convocate pre adeverat'a representatiune de poporu. La finea cuventarei romanii 'si reservara dreptulu că acesta propunere la timpulu seu se o dă in scriisu comitetului spre inaintare, la ce se se invio intregu comitetului cu unanimitate perfecta, inse totusi acesta decisiune nu s'a luatu la protocolu, precum se va vedé mai incolo.

Aceste postulate ardiende ale membrilor romanii prin una alta cuventare le manifesta si d. Ioane Rusu fostu asesore in comitatulu Cuculiului, motivandu ou necesitatea de a se incunoscintia regimulu si despre opinionea minoritatii comitetului prefectori, care o constituise romanii si ca nefacunduse acesta, multa stricatiune pote se se aduca regentului si patriei etc. etc., inse la urechile surdului se batu toc'a — cu astfelui de ciocane.

Mai incolo din partea maghiarilor se propuse si acceptă adresa totu numai de bucuria, si multumita catra ministeriulu pestenu pentru activitatea ce o exerciza in Ardélu, si substituirea sistemului seu in loculu celui Schmerlingianu. — La acesta romanii prin rostulu totu a susu

numitilor domni prethiesera amanarea inca a unei astfelui de adrese, pana candu vomu si mai siguri despre venitorulu sistemului acestuia, si ca poporul Ardélu si, care 'lu constituiesc mai mare parte romanii, sunt cu totulu nemultumiti cu prescrierile dela Pest'a, — ci in desertu, ca ungurii că leu ragnieau: cumca majoritatea comitetului otari a se face adres'a, asié dar' aceia debe se se face, pentruca intru unu statu constitutiunale, la casu de neinvolire una nima, otaresce majoritatea voturilor.

Dupa aceea se citi instructiunea ministeriului pestanu pentru alegerile de acum staturoria din 23 puncte. Intrebă d. prefectu supremu: de volim si romanesc a se citi acea instructiune, noi inse că se nu se petreca atata timpu si cu citirea romanescă, ne indestuliram pentru asta si cu citirea instructiunei numai unguresce. (?)

In urma se citi prin insusi d. supremu prefectu candidatiunea amploiatilor dela politica, in care erau cu adeveratu si romani viriti, si inca bucuria nostra! barbatii de incredere pentru romani, pre cari inse votisarea, preoum se va vedé, i eci din numerulu celor actuali; — apoi otarinduse, că alegerea candidatilor se se faca prin votisare se inchia la siedinti la diumatate spre unul.

Dupa amédiu, ma pana in diu'a urmatória la 11 ore matutine no se lucra alta, decatua ca se adunara voturile intru una urna deschisa, lucru demnu de tota desprobarea. —

(Va urmă.)

UNGARIA. Un'a alta epistola lui Kossuth face ronda prin diurnalele maghiare. Cuprinsulu ei pledea pentru autonomia comitatelor că singur'a anghira, care a mai remas pentru pastrarea libertatii constitutiunale in contra dictatorismului. Ea explica parerea corifeului legilor din 1848, cum si catu de bine pote susta libertatea municipală pre langa institutiunea ministeriala că atare. Kossuth inderpta pre adresatu la chartea tiparita, in care se afla opinionea lui asupra acestei cestii bine expresa, aratandusi dorint'a, că 6 menii cei buni ai natuiei se apere cu putere nefranta drepturile vecchi ale municipalor, că se nu cadia sacrificiu mancarimii de centralisare, pre candu tota Europa a primitu principiu decentralizatiunei. —

— Se suna, ca Kossuth totu vré se primăca mandatulu de deputatu. Klapka inca a sociu din Bruxelles in Pest'a; acum se vedi organisarea honvedilor. —

— Honvedii nu glumesci; diurnalulu „Hon" provoca pre toti generalii si honvedii esperti, că se tramita proiecte pana la finea lui Sept. pentru organisarea aperarei tierei, care se voru supune esaminarii unui comitetu si se voru publica spre a se pune in practica. S'a escrisu premiu de 10 galbeni pentru proiectul celu mai bunu si pentru celelalte 5 cate 4 galbeni. Cine se scola de demanétias scobesci in dinti. —

AUSTRIA INFER. Vie na 14 Augustu. Un'a circulara a c. Beust tramisa catra reprezentanti depre lenga cabinete, cum se scrie din Parisu, le deslusiesce, cumca politic'a esteriora nu se va atinge prin intalnirea imperatilor la Salisburgu, fiindu pacea dela Prag'a forméza basea de comunu cunoscuta pentru relatiunile externe ale Austriei, care va remané pasiva si nu se va invoi la politica ofensiva. Cu toate aceste visit'a imp. Napoleonu III, trebuie se se priuvesca că unu evenimentu forte imbucuratoriu, pentruca dovedesci, cumca intre Austria si Francia se afla relatiuni forte amicale, care dau o noua garantie pentru pacea generala. Asta vorba a c. Beust se poate pune in cumpana cu asecurarile de pace ale lui Bismark. —

— Deputatiile dualistice se tracteaza imprimutatu, Fraculu si Atil'a 'si facu complimente si visite, cu toate aceste maghiarii nu voru se se demita in pertractari parlamentarie cu nemtii, ci numai la convorbiri fara protocolu si neoficialu; era nemtii ar' vre se faca din deputatiuni unu felu de senatu imperialu. Ungurii vreau, că catimea contribuirii Ungariei se se măsura dupa prestatiaile Ungariei din anii de curendu, din care cauza ar' veni catalu Ungariei 25 la sut'a. „Debatte" pledea pentru 30 la sut'a, era „W. Ztg." respinge pre domnisor'a „Debatte" fara a determina catimea. Prospectu, ca acesta va trece si preste 30 procente. —

— Principale Cuza a cumpăratu in Vien'a

in Oberdöbling cas'a Iri Mahner, unde vrea a locu'i statornicu. —

Cronica esterna.

ROMANIA. Bucuresci. Pentru prima rea membrilor societății literare emise primarul comunei Bucuresci urmatorea invitare:

Primari'a comunie Bucuresci.

Bucuresceni! Mane, Luni 31 Iuliu, se serbează sosirea în orasul nostru a membrilor societății literare romane.

Capitala României va vedea mană intrunită pentru antaina ora, în sensul seu, întrăga limbă românescă; pentru antaina ora mană se voru regasi alaturi toti membrii aceleiasi familii, toti frati de acelasi sange. Romanii din tōte unghiuile tierilor, pe unde lui Dumnedieu a placutu sei impartia, se unesou maine spre a face opera cea adeverata romanescă, spre a ne intemeia limbă, cugetul romanescu.

Se mergemu dura cu totii, cu totii se mergemu se i intempiam la intrarea orasului nostru, că cu una ora mai nainte se ne putem inveseli de una atatu de scumpa si meretia pri-vire; se ne imbracamu cu haine de serbatore; se ne impodobim casele in trecerea loru si cu totii impreuna se le uram buna venire; cu totii impreuna se le marturisim anca odata ţca cu catu doru si cu cata nerabdare ii adastamu.

Membrii societății voru sosi la 10 ore din metia la rondul II de la siosea. Sunt facute, de catre unu comitetu specialu tōte pregatirile cuvenite spre a celebra cu demnitate una atatu de mare serbare literaria si nationale.

Primariu, C. Panaioiu.

In 31 sosira membrii societății literare „Romanulu“ descrie primires respectiva; noi o insiram in modulu urmatoriu:

Bucuresci 31 Cuptorul 12 Augustu. Membrii Societății literare au intratu adi in capitala României, unde au fostu primiti, conform programei publicate, cu cea mai deplina bucuria si fratiștate. Cu tōte ca adi era una di de lucru; cu tōte ca tieremonia, anuntiata fiindu pentru eri, multi, forte multi n'au pututu si prevestiti la timpu ca ea se va face adi, era nu mane, precum fusese mai antaiu anuntiata prin „Romanulu“, totu inea, una multime de cetatani, din tōte starile societății, s'a intr'unut la capitolu gradinei de la siosea, spre intempiarea membrilor societății literare romane.

Batrani, juni, femei, copii, toti se grabiea a lna parte la acēsta serbare in adeveru naționale, si mamele aratau copiilor, totu ce se petreceea, spre a tiené minte ca au luat parte la serbarea dilei in care, cum a diu primarele Bucurescilor „pentru antaina ora capitalea României vede intrunita in sinul seu întrăga limbă românescă; pentru prima ora se regasesc alature toti membrii aceleiasi familie, toti fratii de acelasi sange. Pentru antaina ora Romanii din tōte unghiuile tieriei se intrunescu spre a ne intemeia limbă, cugetul romanescu.“

De si despartiti politicesce, romanii au fostu totudéuna intr'unuti in cugetu, ca-ci nu pote cugeta intr'altufelu acelasi sufletu. Cu tōte acestea, faptul prin elu ensusi, acēsta intrunire materiale, vediuta pentru prima ora, era unu spectaculu maretu, ce facea se trasalte animele, si inobilă fruntele tutoru asistentilor prin feluritele cugetari ce elu provoca in fiacare anima, in fiacare frunte.

D. I. Falcoianulu, presedintele comitetului din Bucuresci pentru primirea membrilor societății literare intempiu pe membrii sosiți cu urmatorul discursu:

Domniloru si frati! Suntemu fericiți de a fi lenga dv. interpretii societății romane intregi, si a ve esprime sentimentele sale entuziasme pentru bun'a dvōstra venire in mediuloculu nostru.

Acēsta di solemnă, a reunirei celui decescă Congresu literariu romanu, va forma una epocha insemnata in istoria tieriei si literaturiei romane. Ati venit u se faceti unirea limbii romane; acēsta opera va fi pétra fundamentală a edificiului maretu la care aspiram toti, si ne felicitam de alegerea ce guvernul a facutu in personele dvōstre.

Din mai multe judecă ale tieriei amu primu autorisari de a ve esprime din partele, in

acēsta di, acelasi sentimente fratiesoi. Unele din judecă si municipiile loru, precum: Galati, Brăila, etc.. ne au invitatu anca se ve spunemu ca au creatu, in onorea dilei de Iuliu Augustu, stipendia pentru studintii de peste Carpati. Astfelu tiéra intrăga se uneră la serbarea acestei dile, care va remané eternu memorabile in tōte animele romane.

Traim de departe unii de altii, iubirea noastră n'are hotare, si, ceea ce ne au tientu frati si romani pana astazi, limbă si religiunea strabunilor nostri, ne va aprobia si intari enca mai multu in viitoru.

Traésca Natiunea Romana!

Traésca Domnitorul Carol I!

Cele din urma cuvinte ale domnului Falcoianu fura acoperite de strigătele cele mai entuziaste de „Traésca Romanii!“ ce se repetira de nenumerate ori. Candu linistea fu stabilita, d. Hodosiu se exprima camu in termeni umatori:

„Ve salutam cu iubire, frati liberi din România libera; suntemu fericiți de a ne afla in mediuloculu vostru unde cuventul este liberu. E frumosa libertatea vostra. Nu ve o invidemus ince, ci o dorim si pentru noi. O dorim si lucramu si o speram.

„Amu avutu fericirea a fi chiamati ca in unire cu domni'a vostra se stabiliu unitatea limbei; o avem, fratilor; de la Thisa pana la marea Negra, toti Romanii au aceasi limba, prin urmare n'avem a stabili unitatea limbei, ci numai form'a ei, unitatea gramaticei si a dictionarilui. Candu vom avea acēsta unitate in esprimirea cugetarii noastre, vom fi si mai uniti in siemtiminte si cugete. Libertatea este dreptul tuturor. Romanul o cere cu gur'a, o pretinde in numele dreptului, si candu i se contesta o dobantesce cu medilocele morali si materiali dupa impregiurari. Bine ve amu gasit fratilor!“ Vocea emotionata si cuvintele adancu simtite ale dui Hodosiu provocara urari puternice si cea mai viua si atingatore impresiune tuturor assistintilor.

Dupa d. Hodosiu, d. Romanu luă cuventul si exprima fericirea de a se afla in mediuloculu fratilor sei din capitala României libere, apoi adauga: „Unitatea limbei a existat pînă in tōte partile romanimei; limbă mama, de atunci, candu ea era a anticei Rome, care dicta legi lumii întreagă, de atunci ea s'a pastrat una si aceasi; si acumu ne amu intrunitu numai pentru a stabili form'a acestei limbi iubite.“ D. Romanu sfirsu multiamindu de buna primire, in termenii cei mai afectuosi si bine simtiti. Uraile prelungite ale multimei si veselile fanfare ale musicilor gardei nationale, se prelungiră apoi pana candu membrii societății literare se departara in trasurele ce le era destinate.“

— Animele noastre ale celor din departare de actul acestu raru trasalta in egala bucuria, in schimba asemenea simtimente si se legăna in acele si sperantie, care se pusera in prospectu la 1. intalnire intr'unita a membrilor societății literare. „Forma dat esse rei“ — form'a da fiintia lucrului — ; si ca acēsta forma in limba si literatura se se unifice, dupa cum e un'a si aceeasi matiera a limbii sub intregu orizontele naționale, se primim principiul unificarii ei dupa cum lu cere natur'a limbii si analog'a ver-carei limbii, care face contu la precisarea egalelor cugetari. E necesariu se ne desbracamu toti de or-ce singularitati nerationate, cari nu incapă in cadrul limbii romane, ci alipescu numai petoce straine pe purpur'a cea curata originala, care amu eredit'o dela strabuni. „Romanii“ trebuie se remanea curati romani si cu form'a limbii, ér' cumea voină remané romani ne damu parol'a. Vom respecta autoritatea societății acesteia pentru unificare fiindu aceasta effuscul rationaveru alu unanimei intr'chipari a formei limbii. Asteptam dura, ca cordialitatea cea exemplaria la intr'unirea societății se-si ocupă dominiul unanimitatii intru final'a fipsare si unificare mai antaiu a ortografiei, mediuloculu expresiunilor uniforme, si dupa aceea a magazinului limbii, cladit u acēsta uniformitate, a dictionariului limbii. — „Ne saeculorum reliquorum judicium, quod de nobis futurum sit, pertimescamus“, — ca se nu portam frica de judecăta secolurilor viitorie. — Dieulu ou noi!

— Tooma se republica si regulamentul

pentru instituirea darei la semnu in România; ér' d. min. de interne I. Brătăneu provoca pe prefecti a pune in vietă practica acestu regulamentu că o sistemă de sparare in lajotru si in afare. Arme se dau si totul se va conduce suptu auspiciale regimului, ér' la comitetul imparatii premielor va presiede Domnitorul, că siefulu aparatoilor patriei romane. Vomu reveni la cercularia si la unu resumatu din regulamentu. —

Din strainatate avem numai atat'a a relat, ca Napoleonu a datu semne, cumea nu venea aliantia cu Austri'a, pentru a altufelui Rusia s'ar descinde in arena si ar' provoca crisea orientala asupra Europei, de acea poftesce numai neutralitate dela Austri'a in resbelul eventualu cu Prusia. —

Din Orient se suna, ca Omer-Pasia si a datu demisinea, fiindua contra-admiralul francesu si alte bastimente neutre au vatamatu blocad'a. — Grecia continua cu armarea si cu contragerea unui imprumutu, care suí la 12 milioane, constitut gard'a naționala si toti suntu pentru declarare de resbelu Turciei. —

Novissimu. Bucuresci. In diu'a primiri membrilor literari s'eră membrii Atheneului romanu au datu unu banchetu de literati cu toaste caldurăse, despre care vomu refera.

In 1 Aug. la 9 ore s'a deschis oficialmente societatea prin dn. min. Stefanu Golosecu, care ceti si reportulu ministrului oatra locoteninti'a domnăscă, prin care s'a cerutu si incuviintiatu instituirea acestei societati naționale. D. Alecsandrescu Urache cu o cuventare petrunditoria in adencime cuventă alu doilea. Apoi se sui la tribuna d. can. Cipariu intre salutari si a definitu scopul curatul literariu alu acestei societati. Urari unanime si prelungite de multimea ce implea sal'a si piat'a era semnulu complacerii tuturor. In fine d. I. Brătăeanu min. de interne salută in numele Altetii Sale Domnitorului pre membrii adunati. Dumineca se va tiené siedintia in presentia Altetii Sale Domnitorului. —

In Italia au inceputu a se tiené meetinguri pentru Rom'a. In celu din Bologn'a tienutu in 8 Aug. din persoane de ambe sexe se hotari, ca prosperitatea Italiei pretinde stergerea domnirii lumii a pontificelui; Italia va primi cu aplausu scuturarea jugului romanilor din statul papal si are dreptul la capitala istorica. Contagerea bunurilor bisericesci o incuviintăza, si pretinde reforma pentru usurarea sarcinilor finantiale ale Italiei. —

Corfu. Generalii Suzu si Smoleng sunt numiti comandanti ai taberei elene, facuta langa frontariele Turciei. Diece baterie sunt organizate. Gubernul astepă 30.000 pusei spre a armă gard'a naționala. Subscriptiunile naționale pentru imprumutu s'au urcatu la 12 milioane drachme.

Regele Greciei este asteptat la tabără dela Chalons la 15 Aug., de aci se va duce la London si apoi la Copenhag'a. —

— Salariile prefectilor din Transilvania s'au regulat u ca si cele din Ungaria cu 3500 fl. pentru comitatulu Clusiu, Doboci, Turda, Alb'a inf., Solnocu int., Hunedoara, Treiscaune si Osiorhei, éra pentru ceilalti cate 2500 fl. —

Publicare.

Dupa ce comun'a Lups'a s'a rescumparat dela fostii sei Domnui pamentesci, tōte regalele, precum si alodiale, asemenea si 3 terguri de tiéra dobandite din vechime, care se tienu in 3 Maiu, 18 Septembrie si 11 Ianuariu cal. nou. Asia dara sunt rugati toti Domnii compozitori de calendar, ca in rubric'a tergorilor se specifică acurat, aceleasi mai susu pomenite dile. —

3-3

Antistiu'a comunala din Lups'a.

Cursurile la bursa in 14. Aug. 1867 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 95 cr. v.
Augsburg	—	—	122 , 15 "
London	—	—	125 , — "
Imprumutul nationalu	—	—	56 , 80 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	60 , — "
Actiile bancului	—	—	698 , — "
creditalui	—	—	186 , — "

Editiunea: Cu tipariu lui

JOANE GÖTT si fiu HENRICU.